

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 2, ročník 12., vydané v júni 2024

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Èze, Francúzsko. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

VÝVOJ SPOLOČNEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ POLITIKY EÚ V KONTEXTE JEJ NAJVÝZNAMNEJŠÍCH REFORIEM

THE DEVELOPMENT OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY OF THE EU IN
THE CONTEXT OF ITS MOST SIGNIFICANT REFORMS

Ivana Kravčáková Vozárová¹, Stela Kolesárová²

Ivana Kravčáková Vozárová v súčasnosti pôsobí ako docentka na Katedre ekonómie a ekonomiky Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej vedecko-výskumnej práci sa venuje prioritne výskumu ekonomickej výkonnosti a manažmentu slovenských podnikov prevažne poľnohospodárskeho sektora, analýze medzinárodného obchodu s agrokomoditami či hodnoteniu konkurencieschopnosti agrárneho sektora Slovenskej republiky. Stela Kolesárová v súčasnosti pôsobí ako odborná asistentka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. V súčasnosti sa jej vedecká činnosť zameriava predovšetkým na problematiku súčasných trendov fúzií a akvizícií v cestovnom ruchu.

Ivana Kravčáková Vozárová is an associate professor at the Department of the Economics and Economy at the Faculty of Management and Business of the University of Prešov in Prešov. Scientific work of Ivana Kravčáková Vozárová is focused on research of economic performance and management of Slovak companies mainly of the agricultural sector, the analysis of international trade in agricultural commodities and the evaluation of the competitiveness of the agricultural sector of the Slovak Republic. Stela Kolesárová is a lecturer at the Department of Tourism and Hotel Management at the Faculty of Management and Business of the University of Prešov in Prešov. Currently, her scientific activity focuses primarily on the issue of current trends in mergers and acquisitions in the tourism industry.

---

¹ Adresa pracoviska: doc. Ing. Ivana Kravčáková Vozárová, PhD., Katedra ekonómie a ekonomiky, Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: ivana.kravcakova.vozarova@unipo.sk

² Adresa pracoviska: Mgr. Stela Kolesárová, PhD., Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovská univerzita v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: stela.kolesarova@unipo.sk

Abstract

The Common Agricultural Policy (CAP) is more than sixty years old. Initial objectives included promoting agricultural productivity, ensuring an adequate standard of living for farmers, and ensuring food availability. In practice, these goals have been supplemented by new goals, especially in the area of the environment, which reflect the social demands that have emerged in recent decades. The CAP has undergone several significant reforms since its inception, the most significant change being the shift away from price support towards direct payments to farmers. The aim of the presented contribution is to theoretically define a brief historical development of the CAP in the context of its most significant reforms, based on a review of the literature.

Key words: Common agricultural policy of the EU, reforms, European Union, historical development

Abstrakt

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) má už viac ako šesťdesiat rokov. Počiatočné ciele zahŕňali podporu poľnohospodárskej produktivity, zabezpečenie primeranej životnej úrovne poľnohospodárov a zabezpečenie dostupnosti potravín. Tieto ciele boli v praxi doplnené o nové ciele, najmä v oblasti životného prostredia, ktoré odzrkadľujú spoločenské požiadavky, ktoré sa objavili v posledných desaťročiach. SPP prešla od svojho vzniku niekoľkými významnými reformami, pričom za najvýznamnejšiu zmenu možno považovať odklon od cenovej podpory smerom k priamym platbám poľnohospodárom. Cieľom predkladaného príspevku je na základe prehľadu literatúry teoreticky vymedziť stručný historický vývoj SPP v kontexte jej najvýznamnejších reforiem.

Kľúčové slová: Spoločná poľnohospodárska politika EÚ, reformy, Európska únia, historický vývoj

Úvod

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP), ktorá predstavuje takmer jednu tretinu rozpočtu Európskej únie (EÚ), sa považuje za hlavný nástroj umožňujúci európskemu potravinovému systému riešiť environmentálne, sociálne, ekonomické a geopolitické výzvy, ktorým čelí. Je zaujímavým faktom, že časť odbornej a vedeckej verejnosti ju považuje tiež za nereformovateľnú politiku – aj keď sa v priebehu času neustále mení – a za posledných dvadsať rokov bola predmetom rozsiahlej kritiky v súvislosti s jej nedostatkom environmentálnych ambícií. Napriek rôznym úpravám je rovnako kritizovaná posledná reforma SPP, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2023 a mnohí aktéri už preto zvažujú jej ďalšiu reformu. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ je jednou z najkontroverznejších a najkomplexnejších poľnohospodárskych politík všetkých čias. SPP bola základným kameňom Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) založeného Rímskou zmluvou z roku 1957, ktorej cieľom bolo postupne vytvárať spoločný trh a harmonizovať hospodárske politiky vtedajších šiestich členských štátov. Pôvodnými signatármi boli Francúzsko, Západné Nemecko, Taliansko, Holandsko, Belgicko a Luxembursko (Stead 2023). SPP prešla od svojho vzniku niekoľkými významnými reformami, pričom za jednu z najvýznamnejších

zmien možno považovať odklon od cenovej podpory smerom k priamym platbám poľnohospodárom

Cieľ a metodika

Cieľom predkladaného príspevku je na základe prehľadu literatúry teoreticky vymedziť stručný historický vývoj SPP v kontexte jej najvýznamnejších reforiem. V príspevku sme sa zamerali na popisný typ výskumu, na základe ktorého sme charakterizovali hlavný zmysel a význam jednotlivých reforiem. Výskum je založený na systematickom prehľade literatúry s cieľom posúdiť a poskytnúť pohľad na súčasný stav poznania v tejto oblasti.

Jadro

Relevantným prvkom, ktorý treba vziať do úvahy pri úvahách o reformách SPP, sú vnútorné a vonkajšie tlaky, ktoré uprednostňujú status quo alebo naopak vedú k zmenám. Vonkajšie otrasy, ako napríklad medzinárodné rokovania, ktoré sa uskutočnili v rámci Všeobecnej dohody o clách a obchode (GATT) a následne Svetovej obchodnej organizácie (WTO), viedli k prijatiu dvoch hlavných reforiem v histórii SPP. Pôvodcami zmien však môžu byť aj vnútorné tlaky ako je rozšírenie EÚ, rozpočtový tlak, obavy občanov o zdravie a životné prostredie. Tieto faktory však doteraz nestačili na štrukturálnu transformáciu SPP; zmeny ktoré sa doposiaľ udiali boli síce postupné ale často málo ambiciózne, ako možno vidieť najmä v prípade environmentálnych otázok.

Prvý nápad prišiel v roku 1968 od Sicca Mansholta, prvého európskeho komisára zodpovedného za poľnohospodárstvo. Cieľom Mansholtovho plánu bolo zlepšiť životnú úroveň poľnohospodárov prostredníctvom rozsiahlej modernizácie poľnohospodárskeho sektora a umožniť európskym poľnohospodárom stať sa sebestačnými. Mansholtov plán poukázal na limity politiky cenovej a trhovej podpory a tiež navrhol, aby sa zreformovali a zmodernizovali výrobné metódy a aby sa zväčšila veľkosť malých fariem, ktoré by podľa odborníkov vtedajšieho Spoločenstva skôr či neskôr zanikli. Cieľom plánu bolo povzbudiť takmer päť miliónov farmárov, aby sa vzdali poľnohospodárskej výroby, čo by následne umožnilo prerozdeliť ich pôdu a zväčšiť veľkosť zostávajúcich rodinných fariem. Mansholt tiež zabezpečil aj sociálne programy na pokrytie rekvalifikácie a predčasného odchodu do dôchodku a ako jedno z posledných opatrení vyzval členské štáty, aby obmedzili priamu pomoc neziskovým podnikom. Tento plán čelil negatívnej reakcii poľnohospodárskej komunity a viedol k zásadnej redukcii pôvodných cieľov. Následne po „zlyhaní“ tohto plánu, v 70-tych rokoch chýbali zásadnejšie reformné návrhy.

Osemdesiate roky boli dekadou, v ktorej sa uskutočnili prvé skutočné reformy SPP, ktoré predznamovali ďalší vývoj od roku 1992. Vplyv farmárskeho bloku klesol a spolu s ním sa povzbudili reformátori. Environmentalisti získali veľkú podporu pri reforme SPP, ale boli to finančné záležitosti, ktoré nakoniec vychýlili v nerovnováhu a v dôsledku obrovskej nadprodukcie sa SPP stávala drahou a nehospodárnou. V roku 1984 bola zavedená kvóta na produkciu mlieka a v roku 1988 strop výdavkov EÚ pre poľnohospodárov. Základ SPP však zostal na svojom mieste a až v roku 1992 sa začala spomínaná serióznejšia reforma, ktorá zaviedla spojené platby na plochu a zvieratá. Tieto spojené platby nahradili predchádzajúci mechanizmus cenovej intervencie, ktorý podporoval príjmy poľnohospodárskych podnikov

udržiavaním cien poľnohospodárskych komodít v EÚ nad svetovými cenami. Reforma z roku 2003 tieto platby postupne oddelila od výroby a zaviedli sa oddelené platby, tzv. SPS platby, teda jednotné platby, ktoré sa stali najväčšou zložkou rozpočtu SPP. Súčasne sa rozpočet SPP čiastočne preorientoval na Program rozvoja vidieka (PRV) financovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v rámci 2. piliera SPP (Európska komisia 2011). Ďalším spôsobom, akým sa politika SPP na nasledujúce obdobie drasticky zmenila predstavovali aj samotné rozpočtové záležitosti. Odchod Spojeného kráľovstva v rámci Brexitu, znamenal, že EÚ prišla o významnú časť svojich finančných prostriedkov.

MacSharryho reforma

Reforma SPP z roku 1992, ktorú navrhol vtedajší komisár Ray MacSharry zásadne zmenila podobu SPP čiastočným prechodom z cenovej podpory na model priamej podpory príjmov. Uskutočnilo sa to napriek odporu záujmových skupín poľnohospodárov a počiatočnému nepriateľstvu mnohých členských štátov. Hoci reforma stabilizovala budúce rozpočtové výdavky a neznížila náklady SPP, umožnila však EÚ prijať Dohodu o poľnohospodárstve, ktorá sa objavila v Uruguajskom kole rokovaní GATT (Cunha a Swinbank 2011). Nakoniec bolo dohodnuté zníženie ciel o 36 %, obmedzenie vývozných dotácií a zníženie domácej podpory narúšajúcej obchod o 20 %, pričom sa zaviedla nová klasifikácia domácich dotácií, ktorá rozlišovala medzi podporou narúšajúcou a podporou nenarúšajúcou obchod (Greer 2005).

Agenda 2000

V dôsledku možného rozšírenia EÚ o krajiny východnej a strednej Európy sa objavili obavy z prebytkov produkcie známe z minulosti a významnému nárastu výdavkov v poľnohospodárskej politike. Tiež meniaci sa svetový trh s poľnohospodárskymi výrobkami a rastúci tlak na EÚ zo strany Svetovej obchodnej organizácie, aby prehodnotila svoju protekcionistickú politiku, vyvolali potrebu pokračovať v reformách. V decembri 1997 Európska rada stanovila strategický cieľ novej reformy a to vytvoriť multifunkčný, trvalo udržateľný a konkurencieschopný poľnohospodársky sektor pokrývajúci celý európsky priestor. Táto reforma zaviedla koncepciu udržateľnosti a dvojpilierovú štruktúru SPP, ktorá platí dodnes (Federal Ministry of Austria 2023). Agenda 2000 bol názov finančného rámca na roky 2000 – 2006, ktorý bol dokončený na zasadnutí Európskej rady v Berlíne v marci 1999, ktorého jedným z cieľov bolo umožniť EÚ, aby prijala bezprostredné rozšírenie na východ. V rámci tejto agendy bolo dohodnuté zmrazenie poľnohospodárskych výdavkov do roku 2006 na približne 43 miliárd eur ročne, vrátane rozvoja vidieka a predvstupovej pomoci. Ceny za podporu trhu obilnín, hovädzieho mäsa, mlieka a iných produktov sa mali ďalej znižovať tak, aby nakoniec slúžili len ako záchranná sieť. V snahe o decentralizáciu SPP a zníženie byrokracie sa plánovalo poskytnúť členským štátom väčšiu voľnosť pri prideľovaní financií a prerozdeľovaní pomoci podľa osobitných potrieb regiónov alebo jednotlivých fariem (modulácia). Okrem toho boli k pôvodným cieľom SPP pridané nové ciele: bezpečnosť potravín, dobré životné podmienky zvierat a environmentálne normy, ktoré mali zohrávať väčšiu úlohu pri formulovaní SPP a pomoc poľnohospodárom mala byť podmienená dodržiavaním týchto cieľov („tzv. krížové plnenie“) (Cardiff 2013).

V strednodobom hodnotení Európska komisia predstavila svoje hodnotenie SPP v polovici implementácie Agendy 2000, kedy európsky komisár pre poľnohospodárstvo Franz Fischler požiadal o „veľkú premenu“ SPP namiesto „niekoľkých menších kozmetických zmien“, ale nechcel pritom spochybnit' základy SPP. Komisia podrobne presadzovala implementáciu kľúčových opatrení, o ktorých sa už rozhodlo v Agende 2000, čím pripravila pôdu pre doteraz najradikálnejšiu reformu SPP. Návrhy Európskej komisie však na zasadnutí Európskej rady v Bruseli v októbri 2002 čelili tvrdému odporu niektorých členských štátov, najmä Francúzska a Írska. Francúzsky prezident Jacques Chirac na sklamanie niektorých iných členských štátov „uzatvoril dohodu“ s nemeckým kancelárom Gerhardom Schröderom, v rámci ktorej sa obe krajiny dohodli, že SPP nebude reformovaná skôr ako po roku 2006, keď vypršia finančné výhľady dohodnuté v Berlíne v roku 1999. Lídri sa tiež dohodli, že do roku 2013 bude existovať strop pre poľnohospodárske výdavky. Európska komisia zhrnula kľúčové prvky nového režimu nasledovne (Cardiff 2013):

- jednotná platba na farmu pre poľnohospodárov EÚ, ktorá je nezávislá (oddelená) od produkcie; obmedzené viazané prvky sa môžu zachovať, aby sa predišlo opusteniu výroby – tento posledný bod bol ústupkom pre tie členské štáty, ktoré boli pôvodne proti reforme;
- prepojenie tejto jednotnej platby na farmu s dodržiavaním noriem v oblasti životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a rastlín a dobrých životných podmienok zvierat, ako aj s požiadavkou udržiavať všetku poľnohospodársku pôdu v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave („križové plnenie“);
- posilnená politika rozvoja vidieka s väčším množstvom peňazí EÚ, nové opatrenia na podporu životného prostredia, kvality a dobrých životných podmienok zvierat a na pomoc poľnohospodárom splňať výrobné normy EÚ od roku 2005;
- postupné znižovanie priamych platieb pre väčšie farmy – tie, ktoré dostávajú viac ako 5 000 Eur ročnej pomoci – na financovanie novej politiky rozvoja vidieka („dynamická modulácia“). To znamená, že každoročne sa zvyšujúce percento platieb jednotlivým farmám sa zadržiava a presúva do druhého piliera SPP na centrálnu prerozdelenie;
- mechanizmus finančnej disciplíny s cieľom zabezpečiť, aby sa rozpočet stanovený do roku 2013 neprekročil;
- revízie trhovej politiky SPP (zníženie intervenčných cien vo viacerých sektoroch).

Health Check a reforma SPP EÚ na obdobie 2014 – 2020

V roku 2008 bol realizovaný tzv. Health Check ako ďalší vývoj reformy SPP z roku 2003. Obsahovo sa čoraz dôležitejšími témami poľnohospodárskej politiky stali najmä klimatické zmeny, vodné hospodárstvo a bioenergia. Táto kontrola stavu bola základom reformy SPP na roky 2014 – 2020. Zavedením nástroja ekologizácie viedla reforma SPP do roku 2020 k novej orientácii režimu priamych platieb. Prvýkrát bolo 30 % priamych platieb v prvom pilieri SPP poskytnutých výlučne na určité environmentálne schémy. Novou bola schéma pre malých farmárov, ktorá ponúkala zjednodušenú schému dotácií pre farmárov. V druhom pilieri SPP, rozvoji vidieka, sa pozornosť sústredila na ochranu zdrojov, životného prostredia a klímy, ktorá v komplexnom prístupe podporuje šetriace spôsoby hospodárenia s pôdou a formy

chovu priaznivé pre zvieratá. Táto reforma SPP zachovala PRV aj SPS ako hlavné politické nástroje vo finančnom období 2014 – 2020, ale užšie ich prepojila s rozvojom vidieka a poskytovaním verejných statkov a externalít (EUR-Lex 2013; Federal Ministry of Austria 2023).

Reforma SPP EÚ na obdobie 2023 – 2027

EÚ vo svojich návrhoch na novú reformu SPP navrhla podstatné zníženie rozpočtu SPP. Poľnohospodársky sektor však skutočne čelí kríze, v ktorej sa populácia v poľnohospodárstve znižuje a zároveň starne, čoho dôkazom je aj fakt, že sektor poľnohospodárstva zaznamenal v posledných rokoch postupné znižovanie financovania SPP v porovnaní s inými výdavkami a investíciami v rozpočte EÚ (Martinescu 2019). Dňa 2. decembra 2021 bola formálne prijatá dohoda o reforme najnovšej Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ na obdobie 2023 – 2027. Nová legislatíva, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2023, otvára cestu spravodlivejšej, ekologickejšej a výkonnejšej SPP. Snaží sa zabezpečiť udržateľnú budúcnosť pre európskych farmárov, poskytovať cielenejšiu podporu menším farmám a umožniť krajinám EÚ väčšiu flexibilitu pri prispôbovaní opatrení miestnym podmienkam. Poľnohospodárstvo a vidiecke oblasti sú ústredným bodom Európskej zelenej dohody a SPP 2023 – 2027 bude kľúčovým nástrojom pri dosahovaní ambícií stratégií „Farm to Fork“ a biodiverzity. SPP 2023 – 2027 podporuje poľnohospodárstvo tým, že oveľa výraznejšie prispieva k cieľom Európskej zelenej dohody najmä v týchto bodoch (Európska komisia 2023):

- Vyššie ekologické ambície: plány SPP sú v súlade s environmentálnou a klimatickou legislatívou. Vo svojom strategickom pláne SPP je každá krajina EÚ povinná prejavíť vyššie ambície v oblasti životného prostredia a opatrení v oblasti klímy v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím a vyžaduje sa, aby plán aktualizovala, keď sa zmení legislatíva v oblasti klímy a životného prostredia.
- Prispieť k cieľom Zelenej dohody: národné strategické plány SPP prispievajú k cieľom Zelenej dohody, pričom odporúčania SPP uvádzajú, ako sa očakáva tento príspevok.
- Zvýšená kondicionalita: platby príjemcov v rámci SPP sú spojené s prísnejším súborom povinných požiadaviek. Napríklad na každej farme sú minimálne 3 % ornej pôdy venované biodiverzite a neproduktívnym prvkom, s možnosťou získať podporu prostredníctvom ekologických schém.
- Ekologické schémy: najmenej 25 % rozpočtu na priame platby je vyčlenených na ekologické schémy, čím sa poskytujú silnejšie stimuly pre poľnohospodárske postupy a prístupy šetrné voči klíme a životnému prostrediu (ako je ekologické poľnohospodárstvo, agroekológia, uhlíkové poľnohospodárstvo atď. ako aj zlepšenie životných podmienok zvierat).
- Rozvoj vidieka: najmenej 35 % finančných prostriedkov je vyčlenených na opatrenia na podporu klímy, biodiverzity, životného prostredia a dobrých životných podmienok zvierat.
- Operačné programy: v sektore ovocia a zeleniny operačné programy vyčleňujú najmenej 15 % svojich výdavkov na životné prostredie.

- Klíma a biodiverzita: 40 % rozpočtu SPP sa musí týkať klímy a musí výrazne podporovať všeobecný záväzok venovať 10 % rozpočtu EÚ na ciele v oblasti biodiverzity do konca obdobia viacročného finančného rámca EÚ.

Záver

v súčasnosti je v Európskej únii 10 miliónov fariem, pričom v tomto sektore pracuje celkovo 22 miliónov ľudí. Inými slovami, vidiek a prírodné zdroje ponúkajú širokú škálu pracovných miest, ktoré sú s nimi spojené, vrátane strojov, budov, palív, hnojív a veterinárnej starostlivosti o zvieratá. Existuje množstvo následných činností vrátane prípravy potravín, spracovania a balenia, skladovania a prepravy. Vzhľadom na počet fariem v rámci územia má EÚ jednu z najvyšších pozícií vo vzťahu k svetovej produkcii a exportu agropotravinárskych produktov. Jednou z hlavných výziev, ktorým poľnohospodárstvo čelí, je potreba vždy zabezpečiť rovnováhu medzi produkciou potravín a zachovaním ekosystémov a prírodných zdrojov, zabrániť poklesu a zabezpečiť zachovanie biodiverzity životného prostredia.

Spoločná poľnohospodárska politika, najstaršia a najnákladnejšia politika EÚ, je v centre diskusií o tom, ako by mala vyzerat' jej budúcnosť už viac ako 60 rokov. S posledným kolom reforiem, ministri poľnohospodárstva EÚ dokončili svoje národné strategické plány, v ktorých stanovili, ako budú implementovať SPP v rokoch 2023 až 2027. Tieto plány sú novým nástrojom, ktorý bol zavedený v najnovšom kole reformy SPP ako pomôcť každému členskému štátu lepšie prispôsobiť politické zásahy jeho miestnym podmienkam a potrebám a zároveň prispieť k širším cieľom EÚ. Tiež tu stále ostáva zamyslieť sa nad vplyvom vnútorných i vonkajších tlakov ako je napr. Zelená dohoda, Rusko-ukrajinský konflikt, opakované klimatické výkyvy alebo prebiehajúce geopolitické zmeny. To všetko sú dimenzie, ktoré bude kľúčové zvažovať pri ďalšej reforme SPP.

Správna reforma SPP je naďalej jednou z hlavných výziev, ktorým EÚ čelí. Napriek trom väčším reformným pokusom v 90. rokoch zostáva SPP z veľkej časti taká, aká bola, keď bola prvýkrát vytvorená. Neschopnosť Komisie a Rady náležite reformovať politiku je prípadom politického a inštitucionálneho zlyhania, ktoré závisí aj o efektívnej farmárskej loby a samotného inštitucionálneho nastavenia. Problém je v tom, že svet sa vyvinul, zatiaľ čo inštitút SPP zostal a stal sa podľa časti odbornej verejnosti zastaraným, nepružným a inertným.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Ing. Alexandra Chapčáková, PhD.*

Príspevok vznikol za podpory projektov VEGA 1/0461/23 – „Potenciál výrobných faktorov pri dosahovaní konkurencieschopnosti poľnohospodárskych subjektov v súčasnom podnikateľskom prostredí Slovenskej republiky“ a KEGA 012PU-4/2023 – „Inovácia štruktúry, obsahu a spôsobu výučby makroekonómie v prvom stupni štúdia na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove“.

Použitá literatúra

1. CARDIFF., 2013. Common Agricultural Policy. A guide to the European Union's Common Agricultural Policy (CAP) with hyperlinks to sources of information within European Sources Online and on external websites. University Library Service at Cardiff University. [online]. [cit. 15. augusta 2023]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/75450/3/Common-Agricultural-Policy.pdf>
2. CUNHA, A., a SWINBANK, A. 2011. An Inside View of the CAP Reform Process: Explaining the MacSharry, Agenda 2000, and Fischler Reforms. Oxford: Oxford University Press. [online]. [cit. 15. septembra 2023]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/book/34416>
3. EUR-Lex., 2013. Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Council Regulation (EC) No 1698/2005. [online]. [cit. 13. júla 2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1305>
4. EURÓPSKA KOMISIA., 2023. The common agricultural policy: 2023-27. [online]. [cit. 20. augusta 2023]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_en
5. EURÓPSKA KOMISIA., 2011. Evaluation of Income Effects of Direct Income distributional effects of CAP subsidies Support. Brussel: Directorate General for Agriculture and Rural Development.
6. FEDERAL MINISTRY OF AUSTRIA., 2023. The reforms of the Common Agricultural Policy - an overview. [online]. [cit. 22. júna 2023]. Dostupné z: <https://info.bml.gv.at/en/topics/agriculture/eu-agricultural-policy-and-subsidies/national-strategic-plan/the-reforms-of-the-common-agricultural-policy---an-overview.html>
7. GREER, A., 2005. Agricultural policy in Europe. Manchester: Manchester University Press. ISBN: 978-0-7190-8061-6.
8. MARTINESCU, R., 2019. CAP 2021-2027 Study CAP Reform Highlights. Brussel: European Agricultural Machinery Association.
9. STEAD, D.R. Common Agricultural Policy. [online]. [cit. 13. novembra 2023]. Dostupné z: <https://eh.net/encyclopedia/common-agricultural-policy/>.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189